

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้ ในลักษณะที่ปฏิบัติจริง และที่ควรจะเป็น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้
2. กลุ่มผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้

กลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่มนี้ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานวิชาการอันเป็นงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้ โดยมีจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 14 จังหวัด ดังนี้ คือ ยะลา, ปัตตานี, นราธิวาส, สตูล, สงขลา, พัทลุง, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, ชุมพร, ภูเก็ต, ตรัง, กระบี่, พังงา และระนอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งนี้ยึดแนวอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยคณะทำงานพิจารณาในงานในหน้าที่

และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ กองกรเจ้าหน้าที่
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1
เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นบทบาทเกี่ยวกับ
งานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอในลักษณะที่เป็นจริง และที่ควรจะเป็น จำนวน 43 ข้อ
และตอนที่ 3 เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 19 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การส่งแบบสอบถาม ครั้งแรกผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมดไปยังประชากร
ทั้ง 2 กลุ่ม โดยทางไปรษณีย์ และให้ตอบส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ครั้งที่สอง ผู้วิจัย
ได้นำแบบสอบถามส่วนหนึ่งไปส่งให้กลุ่มศึกษาธิการอำเภอภาคใต้ ซึ่งไปประชุม ณ
โรงแรมคันหยง จังหวัดนราธิวาส ระหว่างวันที่ 9 - 12 มีนาคม 2525 โดยจัด
ส่งให้เฉพาะศึกษาธิการ อำเภอที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนจากครั้งแรก โดย
ผู้วิจัยรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และครั้งที่สาม ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้
กลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนอีกคนละ 1 ชุด โดยจัด
ส่งและให้ตอบคืนทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 188 ชุด แยกเป็น
กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ 104 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.43 และกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการ
อำเภอ 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ก. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ใช้การร้อยละ (Percentage Ratio)
- ข. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติงานวิชาการของ

ศึกษาธิการอำเภอ และปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของแต่ละข้อและแต่ละท่าน

ค. เรียงลำดับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการ และปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ แต่ละท่านตามค่าเฉลี่ย (\bar{x})

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ก. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศของกลุ่มประชากร ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวนถึง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 98.40 ของประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนเพศหญิงมีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 ของประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. อายุของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม อายุระหว่าง 35 - 44 ปี มีมากที่สุดคือ 96 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 ของประชากรทั้งหมด รองลงมา อายุระหว่าง 45 - 54 ปี มีถึง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 22.34 ของประชากรทั้งหมด และช่วงอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไปมีน้อยที่สุดคือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.11 ของประชากรทั้งหมด

3. อายุราชการของกลุ่มประชากร ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี มากที่สุดคือ 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของประชากรทั้งหมด และรองลงมาอายุราชการระหว่าง 16 - 20 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 26.07 ของประชากรทั้งหมด และอายุราชการต่ำกว่า 6 ปี มีน้อยที่สุด คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.06 ของประชากรทั้งหมด

4. วุฒิของกลุ่มประชากร ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีวุฒิปริญญาตรี มากที่สุดคือ 146 คน คิดเป็นร้อยละ 77.66 ของประชากรทั้งหมด และมารองลงมาคือ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 20.21 ของประชากรทั้งหมด วุฒิปริญญาโท มีน้อยที่สุด คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13 ของประชากรทั้งหมด ส่วน วุฒิส่งกว่าปริญญาโท ไม่มีเลย

5. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบันมาแล้วของกลุ่มประชากร ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ดำรงตำแหน่งปัจจุบันมาแล้ว 1-5 ปี มีมากที่สุดคือ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 ของประชากรทั้งหมด และจำนวนมารองลงมาคือ ระหว่าง 6-10 ปี มี 43 คน คิดเป็นร้อยละ 22.87 และช่วงระยะเวลา 16-20 ปี มีน้อยที่สุดคือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13 ของประชากรทั้งหมด

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทเกี่ยวกับกับงานวิชาการของศึกษานิการ อำเภอทั้ง 5 ตำบล ตามความคิดเห็นของศึกษานิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษานิการ อำเภอ พอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ บทบาทที่เป็นจริงที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก คือ ข้อ 2. การวางแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาว และมีความเห็นตรงกันในข้อ 6. สำนวจสถิติการศึกษาทอนวางโครงการทางวิชาการ คือ กลุ่มศึกษานิการอำเภอมีความเห็นว่า ศึกษานิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอ มีความเห็นว่า ศึกษานิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และงานที่ประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ได้แก่ข้อ 1, 3, 4, 5, 7, 8 และ 9

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็น งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ ข้อ 1, 3, 4, 5, 7, 8 และ 9 ได้แก่ เรื่องการวางแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาว จัดทำโครงการทางวิชาการที่นายอำเภอมอบหมาย จัดทำโครงการทางวิชาการที่จังหวัดและเขตมอบหมาย ร่วมกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติตามแผนงานและโครงการที่วางไว้ ประชุมชี้แจงแนะนำคณะกรรมการให้ทราบแผนงานและโครงการกอนปฏิบัติ และเรื่องการวางโครงการทางวิชาการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ควรจะเป็นต่างกันคือ ข้อ 2 และ ข้อ 6 เรื่อง การวางแผนพัฒนาการศึกษาระยะสั้น และเรื่องสำรวจสถิติการศึกษากรองโครงการทางวิชาการ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก

2. การนิเทศและส่งเสริมการศึกษา บทบาทที่เป็นจริงที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก คือ ข้อ 13, 15, 17, 20 และ 25 ได้แก่ เรื่อง กระตุ้นให้หัวหน้าส่วนราชการในอำเภอช่วยเหลือร่วมมือในโครงการอบรมประชาชน โดยพระธรรมทูต กระตุ้นให้ประชาชนช่วยเหลือตนเอง ปรับปรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เผยแพร่ข่าวสารและเอกสารวิชาชุดครู (พ.กศ. พม.) ให้ครู - อาจารย์ทราบ ร่วมกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดที่โรงเรียนจัดขึ้น และการจัดการอบรมลูกเสือชาวบ้าน ส่วนงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ ข้อ 10, 11, 12, 14, 18, 21, 22, 23 และ 24 เกี่ยวกับเรื่อง เยี่ยมเยียน และให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่

วัดในพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น แนวทางการศึกษาและอาชีพนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ส่งเสริมให้มีการสอนธรรมศึกษาชั้นในโรงเรียน ร่วมมือกับชุมชนจัดห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ แนวทางการครู - อาจารย์ เพื่อเตรียมสอบวิชาชุดครู (พ.กศ.พ.ม.) จัดประชุมอบรมสัมมนาคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ให้การอบรมทางวิชาการแก่ประชาชนตามโครงการที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น ร่วมกับหัวหน้าสถานศึกษาในอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประมุขนิเทศครู - อาจารย์ ที่บรรจุใหม่ และงานเกี่ยวกับร่วมเป็นกรรมการประชุมทางวิชาการกับคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ ข้อ 19 และ 26 เกี่ยวกับเรื่องของงบประมาณจากจังหวัด มาเพื่อพัฒนางานวิชาการของอำเภอเป็นกรณีพิเศษ กับเรื่อง ร่วมประชุมทางวิชาการกับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นต่างกันในข้อ 6 เกี่ยวกับเรื่อง ร่วมมือประสานงาน สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดนิทรรศการ ออกรายการวิทยุ โทรทัศน์ เผยแพร่งานวิชาการ คือกลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ น้อย

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอ ควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ข้อ 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, และ 26 ซึ่งเกี่ยวกับเรื่อง เยี่ยมเยียนและให้คำปรึกษาแก่วัดในพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น แนวทางการศึกษาและอาชีพนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ส่งเสริมให้มีการสอนธรรมศึกษาชั้นในโรงเรียน ภาระหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการในอำเภอช่วยเหลือร่วมมือในโครงการอบรมประชาชนโดยพระธรรมทูต ร่วมมือกับชุมชนจัดห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ภาระหน้าที่ให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองปรับปรุงที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ร่วมมือประสานงาน สนับสนุนให้

สถานศึกษาจัดนิทรรศการ ออกรายการวิทยุ โทรทัศน์เผยแพร่งานวิชาการ เผยแพร่
 ข่าวสารและเอกสารวิชาชุดครู (พ.ศ.พ.ม.) ให้ครู - อาจารย์ทราบ และแนวทาง
 ครู - อาจารย์ เพื่อเตรียมตัวสอบวิชาชุดครู (พ.ศ.พ.ม.) ของงบประมาณจาก
 จังหวัดมา เพื่อพัฒนางานวิชาการของอำเภอเป็นกรณีพิเศษ ร่วมกิจกรรมลูกเสือและ
 ยุวกาชาดที่โรงเรียนจักขึ้น จัดประชุม อบรมสัมมนาคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์
 ประจำหมู่บ้าน ให้การอบรมทางวิชาการแก่ประชาชนตามโครงการที่หน่วยงานอื่นจัด
 ขึ้นร่วมกับหัวหน้าสถานศึกษาในอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประมุขนิเทศครู - อาจารย์ที่บรรจุ
 ใหม่ ร่วมเป็นกรรมการประชุมทางวิชาการกับคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/
 กิ่งอำเภอ และงานร่วมประชุมทางวิชาการกับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนงานที่
 ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติในเกณฑ์
 ปานกลาง ใกล้เคียง 25 เกี่ยวกับเรื่อง จัดการอบรมลูกเสือชาวบ้าน

3. หลักสูตร และการวัดผลการศึกษา บทบาทที่เป็นจริง งาน
 ที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติในเกณฑ์
 มาก ใกล้เคียง 29, และ 30 เกี่ยวกับเรื่อง ชี้แจง แนะนำให้สถานศึกษาปฏิบัติตาม
 ระเบียบวัดผลการศึกษา และเรื่อง สอนคัดลอก นักเรียนเพื่อขอรับทุนการศึกษาทั้ง
 ของรัฐบาลและของเอกชน งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ใน
 เกณฑ์ ปานกลาง ใกล้เคียง 27 เกี่ยวกับเรื่องจัดทำหลักสูตรการศึกษานักเรียนใหญ่กลุ่มสนใจ
 เพื่อเป็นแนวทางการสอนของครู และงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่า
 ปฏิบัติในเกณฑ์น้อย ใกล้เคียง 31. เกี่ยวกับเรื่อง ร่วมกับจังหวัดเป็นกรรมการสอบ
 แข่งขัน เพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนงานที่ประชากร
 ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นต่างกันคือ ข้อ 28. เรื่อง เป็นประธานดำเนินการสอบวัดผล
 ปลายปีชั้นประถมปีที่ 6 กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก
 ที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ใกล้เคียงอยู่ในเกณฑ์มาก

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นนั้น งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ควรปฏิบัติในเกณฑ์มากนั้น ได้แก่ข้อ 27, 28, 29, 30 และ 31, เกี่ยวกับเรื่อง จัดทำหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มสนใจ เพื่อเป็นแนวทางการสอนของครู เป็นประธานดำเนินการสอบวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชี้แจง แนะนำให้สถานศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวัดผลการศึกษา จัดสอบคัดเลือกนักเรียนเพื่อขอรับทุนการศึกษาทั้งของรัฐบาลและของเอกชน และร่วมกับจังหวัดเป็นกรรมการสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา

4. สถิติ ข้อมูล การค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย บทบาทที่เป็นจริง งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติในเกณฑ์มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 36 เกี่ยวกับเรื่อง จัดทำรายงานการศึกษา (รศ. รศ.ภ.) งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่า ไ้ปฏิบัติในเกณฑ์มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 33 เกี่ยวกับเรื่อง จัดทำสถิติการศึกษาไว้ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน และงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่า ปฏิบัติในเกณฑ์ ปานกลาง ค่อนข้างน้อย ได้แก่ ข้อ 34, 35 และ 37 เกี่ยวกับเรื่อง สนับสนุนให้มีการจัดทำข้อสอบมาตรฐานวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิเคราะห์อัตราการเพิ่ม - ลดของจำนวนนักเรียนแต่ละปี งานที่ประชากรมีความเห็นตรงกัน คือ ข้อ 32 จัดให้มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรใหม่ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ค่อนข้างน้อย ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ปฏิบัติในเกณฑ์น้อย

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นงานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจะปฏิบัติในเกณฑ์มาก คือข้อ 32, 34, 35, 36 และ 37 เกี่ยวกับเรื่อง จัดให้มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรใหม่ สนับสนุนให้มีการจัดทำ

ข้อสอบมาตรฐานวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบ และ ผลการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดทำรายงานการศึกษา (รศ., รศ.ภ.) และ งานวิเคราะห์หัตถการเพิ่มเติม - ลคของจำนวนนักเรียนแต่ละปี และงานที่ประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรปฏิบัติในเกณฑ์มากที่สุดคือ ขบ 33. เรื่อง การจัดทำสถิติการศึกษาไว้มากของ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

5. การศึกษาค้นคว้า ประเมินผล และการรายงาน บทบาท ที่เป็นจริง งานที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอ ปฏิบัติอยู่ใน เกณฑ์ ปานกลาง ได้แก่ข้อ 38, 39, 40, 41, และ 43 เกี่ยวกับเรื่อง กำหนด เป้าหมายและวิธีการติดตามประเมินผลการศึกษาไว้ล่วงหน้าชัดเจน รายงานผล การปฏิบัติงานวิชาการให้จังหวัดทราบอย่างสม่ำเสมอ รายงานขอความช่วยเหลือ จากจังหวัดเมื่อมีปัญหาทางวิชาการ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรใหม่ ทั้งระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และเรื่อง เกี่ยวกับกฎระเบียบราชการทุกกรม กองในฐานะตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ และงานที่ ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นต่างกันคือ ข้อ 42 เรื่อง ตรวจ ควบคุม และติดตาม ผลการ เรียน การสอนและการบริหารการศึกษาผู้ใหญ่คือ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ มี ความเห็นว่า ปฏิบัติในเกณฑ์มาก ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ใน เกณฑ์ปานกลาง

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกัน กันว่า ควรปฏิบัติในเกณฑ์มาก ได้แก่ข้อ 38, 39, 40, 41 และ 42 ซึ่งเกี่ยวกับ เรื่อง การกำหนดเป้าหมายและวิธีการติดตามประเมินผลการศึกษาไว้ล่วงหน้าชัดเจน รายงานผลการปฏิบัติงานวิชาการให้จังหวัดทราบสม่ำเสมอ รายงานขอความช่วยเหลือ จากจังหวัดเมื่อมีปัญหาทางวิชาการ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรใหม่ ทั้ง ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และเรื่อง เกี่ยวกับ การตรวจ ควบคุม และติดตาม ผลการ เรียน การสอน และการบริหารการศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนงานที่ประชากรทั้ง

2 กลุ่ม มีความเห็นต่างกันไ้แก่ ข้อ 43. เรื่อง คุดูแล เรงร้งงานวิชาการทุกรกรม กอง ในฐานะตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติมากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติอยู่ใน เกณฑ์มาก

6. ในการจัดลำดับบทบาทเกี่ยวกับงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน ทั้ง บทบาทที่เป็นจริง และควรจะเป็นตามความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาธิการอำเภอและกลุ่ม ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้คือ

บทบาทที่เป็นจริง กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ และกลุ่มผู้ช่วย ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า บทบาท ด้านหลักสูตรและการวัดผล การศึกษา ด้านสถิติข้อมูล การค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัย ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการนิเทศ และส่งเสริมการศึกษา และด้านการติดตามผล ประเมินผล และการรายงาน เป็นอันดับ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

บทบาทที่ควรจะเป็น กลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า บทบาท ด้านสถิติข้อมูล การค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการติดตามผล ประเมินผล และการรายงาน ด้านการนิเทศและส่งเสริม การศึกษา และด้านหลักสูตร และการวัดผลการศึกษา เป็นอันดับ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า บทบาท ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการติดตามผล ประเมินผล และการรายงาน เป็นลำดับที่ 1 เท่ากัน ส่วน บทบาทด้านสถิติ ข้อมูล การค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย ด้านการนิเทศและส่งเสริม การศึกษา และด้านหลักสูตรและการวัดผลการศึกษา เป็นอันดับที่ 2, 3 และ 4 ตาม ลำดับ

สรุป สภาพที่เป็นจริง ตามความคิดเห็นของกลุ่มศึกษานิการอำเภอและ
 กลุ่มผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอตอบพาดเกี่ยวกับงานวิชาการของศึกษานิการอำเภอ ทั้ง
 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนงาน ด้านนิเทศและส่งเสริมการศึกษา ด้านหลักสูตรและ
 การวัดผลการศึกษา ด้านสถิติ ข้อมูล การค้นคว้าวิเคราะห์ และวิจัย และด้านการ
 คิดตามผล ประเมินผล และการรายงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน

ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นนี้ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้อง
 กันว่า ศึกษานิการอำเภอ ควรปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านในเกณฑ์มาก

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิการ
 อำเภอ ทั้ง 7 ด้าน ตามแนวความคิดเห็นของศึกษานิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษา-
 นิการอำเภอ ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้อง
 กันว่า การปฏิบัติงาน ประสบปัญหาอยู่ในเกณฑ์มากคือ ข้อ 1 และข้อ 3 ปัญหาเกี่ยว
 กับบุคลากรปฏิบัติงานวิชาการของสำนักงานศึกษานิการอำเภอ ไม่ได้มีส่วนร่วม
 การที่ต้องรับผิดชอบ และปัญหาเกี่ยวกับ การที่ศึกษานิการอำเภอ ไม่มีโอกาสร่วม
 ประชุม อบรมสัมมนา เพื่อทำความเข้าใจงานวิชาการของกรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ
 อยู่ ส่วนข้อ 2 ศึกษานิการอำเภอขาดหลักวิชาในการวางแผนการวิเคราะห์ และ
 การวิจัยทางการศึกษา ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าประสบปัญหาน้อย

2. ปัญหาด้านการเงิน ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า
 ประสบปัญหามาก ได้แก่ข้อ 4 และ 5 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณทาง
 วิชาการให้ไม่เพียงพอตามเป้าหมายที่วางไว้และปัญหาเรื่องโครงการทางวิชาการของ

กรมบางกรมไม่มั่งประมาณสนับสนุนเลย

3. ปัญหาค้านวัสดุอุปกรณ์ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาในเกณฑ์ ปานกลาง คือ ข้อ 6 และ 7 ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลทางวิชาการที่ได้รับไม่ถูกต้องสมบูรณ์ และไม่เป็นปัจจุบัน และปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ หนังสือคู่มือ และเอกสารปฏิบัติการงานวิชาการ

4. ปัญหาค้านอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการปฏิบัติงาน ประสบปัญหามาก ได้แก่ ข้อ 8, 9 และ 11 ได้แก่ เรื่อง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบทางวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่ชัดเจน แน่นนอน ขาดกฎหมายรองรับ ปัญหาการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางวิชาการของแต่ละกรม ไม่เป็นแนวเดียวกัน ยังสับสน และปัญหาเรื่องงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีมาก ทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สามารถปฏิบัติงานวิชาการได้อย่างเต็มที่ ส่วนปัญหาในข้อ 10 เรื่อง การไม่มีอำนาจในการสั่งการ ทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สามารถควบคุมตรวจสอบสถานศึกษาได้นั้น ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นต่างกันคือ กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่า ประสบปัญหาในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก

5. ปัญหาค้านเวลา ปัญหาที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาในเกณฑ์ ปานกลางคือ ข้อ 12 รับทราบโครงการทางวิชาการล่าช้า ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในปีงบประมาณ ประสบปัญหามาก ในข้อ 13 คือความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ การปฏิบัติงานวิชาการขาดความคล่องตัว ปัญหาที่ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นต่างกันคือ ข้อ 14. โครงการทางวิชาการที่ได้รับมอบหมาย ไม่เหมาะสมกับช่วง เวลาที่ประชาชนสนใจและต้องการ กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหา ปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ช่วย

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหามาก

6. ปัญหาบ้านขวัญ และกำลังใจ ปัญหาที่ประชากรทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ประสบปัญหามากคือ ข้อ 16 และ 17 ปัญหาขาดกำลังใจในการทำงาน เพราะสถานศึกษาไม่เห็นความจำเป็น และความสำคัญในบทบาททางวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ และปัญหาจากการขาดแรงจูงใจจากผู้นับตั้งบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย ส่วนปัญหาในข้อ 15. ปัญหาผู้นับตั้งบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป มีโอกาสตรวจเยี่ยมและแนะนำทางวิชาการน้อยนั้น ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นต่างกัน กลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ประสบปัญหาปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า เป็นปัญหามาก

7. ปัญหาบ้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในข้อ 18. ปัญหาการออกนิเทศทำได้ยากเพราะไกลเส้นทางคมนาคม และไม่ปลอดภัยนั้น ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหา ปานกลาง ส่วนในข้อ 19 ขาดยานพาหนะในการออกนิเทศการศึกษานั้น ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นต่างกัน กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหาน้อย ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ประสบปัญหา ปานกลาง

8. การจ้กลำดับปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอทั้ง 7 ด้าน จากปัญหามากที่สุดไปสู่ปัญหาน้อยที่สุดคือ ปัญหาการเงิน ปัญหาบ้านอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ปัญหาบ้านขวัญ และกำลังใจ ปัญหาบ้านเวลา ปัญหาบ้านวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาบ้านบุคลากร และปัญหาบ้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอันดับที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 ตามลำดับ

สรุป ปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการ ตามความนึกเห็นของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหามากในด้านการเงิน บ้านอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ และบ้านขวัญ และกำลังใจ รองลงมาประสบปัญหา

ปานกลาง คือ ปัญหาบุคลากร และปัญหาคำนวณวัสดุอุปกรณ์ ส่วนปัญหาคำนวณเวลา
 ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหา ปานกลาง กอนข้างมาก ส่วนผู้ช่วย
 ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหามาก และปัญหาคำนวณถึงอำนวยความสะดวก
 สะทวคต่าง ๆ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ประสบปัญหาน้อย ส่วนกลุ่มผู้
 ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหา ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 35 - 44
 ปี -อายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี และดำรงตำแหน่งปัจจุบันมาแล้วในช่วงระยะ
 เวลา 1 - 5 ปีมากที่สุด ส่วนมากวุฒิปริญญาตรี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีประชากร
 ถึงร้อยละ 20.21 ที่มีวุฒิกว่าปริญญาตรี ส่วนวุฒิปริญญาโทมีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ
 2.13 เท่านั้น แสดงว่า ศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอจำนวนไม่
 น้อยที่มีวุฒิไม่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ในฐานะนักบริหารการศึกษา ผู้ที่จะเป็นผู้บริหาร
 การศึกษา จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ ได้รับการฝึก
 ฝนและเล่าเรียนมา เป็นอย่างถี่ บอลตัน (Balton) กล่าวว่า ศึกษาธิการอำเภอ
 ต้องเป็นผู้ที่ไ้เล่าเรียน ฝึกฝน ทางด้านการบริหารการศึกษามาโดยเฉพาะ มี
 ประสบการณ์ในการสอนและการทำงานมาแล้วเป็นอย่างถี่ นอกจากจะมีความรู้ความ
 สามารถทางด้านการศึกษาแล้วจะต้อง เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาอื่น ๆ ด้วย ¹

¹

Frederick Elmer Balton, The Begining Superintendent,

ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ บุญถิ่น อัครถาวร กล่าวว่า ในฐานะศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นผู้นำทางการศึกษาในอำเภอ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้นำ สามารถนำครูไต่ทุก ๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพยายามศึกษาหา ความรู้ ทั้งด้านวิชาการ ด้านระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ และรู้จักใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน¹ จากข้อคิดเห็นดังกล่าว ศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีประสมการณ์ในการทำงานอย่าง เกี่ยวย่อมเป็นการไม่เพียงพอ ควรมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าอย่างน้อยวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิเทศก์ควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลเหล่านี้มีโอกาส ศึกษาต่อในสาขาวิชาบริหารการศึกษา เพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป

บทบาทเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ

ก. การวางแผนงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นจริง ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานด้าน นี้ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับการปฏิบัติงานประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานด้านนี้เป็นลำดับที่ 3 ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิเทศก์ อำเภอ ควรปฏิบัติงานด้านนี้ในเกณฑ์มาก และเมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับการปฏิบัติ

¹ บุญถิ่น อัครถาวร, "เอกสารการประชุมศึกษานิเทศก์อำเภอทั่วราชอาณาจักร," หน้า 3.

งาน กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 2 ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 1 แสดงว่าถึงแม้บทบาทที่เป็นจริงศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติทั้งงานด้านนี้ในเขตพื้นที่ปานกลางก็ตาม แต่บทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ก็เห็นความสำคัญของการปฏิบัติทั้งงานด้านนี้ว่าควรปฏิบัติในเขตพื้นที่มาก ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังในบทบาทที่ควรจะเป็นสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ผลการวิจัยปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ พบว่า การที่ศึกษานิเทศก์อำเภอขาดโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เพื่อทำความเข้าใจงานวิชาการของกรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบอยู่น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สามารถปฏิบัติงานด้านนี้ได้ตรงกับความต้องการในบทบาทที่ควรจะเป็น ผู้บริหารระดับสูงควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงหลักวิชาการในการวางแผนโดยเฉพาะ เพราะการวางแผนมีความสำคัญ และเป็นภาระหน้าที่โดยตรงสำหรับผู้บริหาร ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญขั้นหนึ่งในการบริหารงาน เป็นภาระหน้าที่และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาวิชาบริหารจึงควรจะได้ทราบถึงหลักสำคัญของการวางแผน¹

ข. การนิเทศและส่งเสริมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นจริงศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติทั้งงานด้านนี้อยู่ในเขตพื้นที่ปานกลาง และเมื่อพิจารณาการจัดลำดับในการปฏิบัติงานก็พบว่า ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่าศึกษานิเทศก์อำเภอ

¹สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 91.

ปฏิบัติงานค่านนี้เป็นลำดับที่ 4 ซึ่งเกือบลำดับสุดท้าย ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ มนุ กลิ่นจันทร์ ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีต่อการปฏิบัติงานค่านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคกลาง ปรากฏผลว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอได้ปฏิบัติงานค่านการนิเทศอยู่ในเกณฑ์น้อย และเป็นลำดับที่ 5¹ ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นนั้นประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ ควรปฏิบัติงานค่านนี้ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับ กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอควรปฏิบัติงานค่านนี้ เป็นลำดับที่ 4 ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกือบสอดคล้องกัน แสดงว่าประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังในบทบาทที่ควรจะเป็นสูงกว่า บทบาทที่เป็นจริง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานค่านการนิเทศและส่งเสริมการศึกษาในเขตพื้นที่ปานกลาง ทั้งที่ความคาดหวังในบทบาทที่ควรจะเป็นว่า ควรปฏิบัติงานค่านนี้ในเกณฑ์มากนั้น จากการศึกษาค้นคว้าและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิเทศก์อำเภอ พบว่า การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางวิชาการก็เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งศึกษานิเทศก์อำเภอประสบมากที่สุด ฉะนั้นในฐานะที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศและส่งเสริมการศึกษาของกรมต่างๆ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอควรจะได้มีโอกาสประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับงานวิชาการจากเจ้าหน้าที่ของกรมต่างๆ ศึกษานิเทศก์อำเภอมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศและส่งเสริมการศึกษาในกรมต่าง ๆ

¹ มนุ กลิ่นจันทร์ "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีต่อการปฏิบัติงานค่านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521) หน้า บทคัดย่อ ค.

ในรายละเอียดเรื่องใดบางอย่างชัดเจน

ค. หลักสูตรและการวัดผลการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นจริง ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ในเขตพื้นที่กลาง และเมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับการปฏิบัติงาน ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้เป็นลำดับที่ 1 ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ มนุ กลิ่นจันทร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้เป็นลำดับที่ 2¹ ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิการอำเภอ ควรปฏิบัติงานด้านนี้ในเขตพื้นที่กลาง และควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 5 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย แสดงว่าประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังในบทบาทที่ควรจะเป็นต่ำกว่าบทบาทที่เป็นจริง การที่ผลปรากฏดังกล่าว อาจเป็นเพราะในสภาพการปัจจุบันศึกษานิการอำเภอควรลดบทบาททางด้านนี้ลง ควรเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา ศึกษานิการอำเภอเป็นเพียงผู้ควบคุมมาตรฐานการศึกษา ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร และวัดผลการศึกษาเท่านั้น

ง. สถิติ ข้อมูล การค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัย ผลวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นจริง กลุ่มศึกษานิการอำเภอและกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ในเขตพื้นที่กลาง และหากพิจารณาจากการจัดลำดับในการปฏิบัติงาน ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้เป็นลำดับที่ 2 ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นนั้นประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่าศึกษานิการอำเภอ ควรปฏิบัติงานด้านนี้ในเขตพื้นที่มาก และหากพิจารณา

¹ มนุ กลิ่นจันทร์ "ความคิดเห็นของศึกษานิการอำเภอที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง", หน้า บทคัดย่อ ค.

จากการจัดลำดับที่ควรปฏิบัติ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นเกือบสอดคล้องกันคือ กลุ่มศึกษานิการอำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 1 และกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอ มีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 2 แสดงว่า ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ได้เห็นความสำคัญของงานค่านนี้ สอดคล้องกับ ประจวบ คำบุญรัตน์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษานิการ ที่จะให้สำนักงานศึกษานิการ เป็นแหล่งรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาทุกชนิด ทุกประเภท อย่างถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้บริการแก่กรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษานิการ ¹

จ. การติดตามผล การประเมินผล และการรายงาน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นจริง ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานค่านนี้ในเกณฑ์ปานกลาง หากพิจารณาการจัดลำดับในการปฏิบัติงาน ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่า ศึกษานิการอำเภอปฏิบัติงานค่านนี้เป็นลำดับที่ 5 คือ ลำดับสุดท้าย และหากพิจารณาจากบทบาทที่ควรจะเป็น ประชากรทั้ง 2 กลุ่มก็มีความเห็นว่า ศึกษานิการอำเภอ ควรปฏิบัติงานในเกณฑ์มาก ส่วนการจัดลำดับงานที่ควรปฏิบัติ กลุ่มศึกษานิการอำเภอ เห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 3

¹ ประจวบ คำบุญรัตน์, "งานศึกษานิการ (บทบาทใหม่ของ ศษ.อ)" ในภาคผนวก แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529), เอกสารการประชุมประจำปีศึกษานิการอำเภอภาคใต้ 9 - 12 มีนาคม 2525 ณ โรงแรมคันหยง จ.นราธิวาส. (กรุงเทพมหานคร: กองการเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิการ, 2525), หน้า 3. (อัครสำเนา)

ส่วนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญการศึกษาการอำเภอมีความเห็นว่า ควรปฏิบัติเป็นลำดับที่ 1 แสดงว่าประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังในบทบาทที่ควรจะเป็นสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะให้ความสำคัญมากในเรื่องนี้ เพราะการติดตาม ประเมินผล และการรายงาน ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการได้ มีความก้าวหน้า มีข้อบกพร่องควรแก้ไขปรับปรุง และบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ดังที่ จำลอง อติกุล ให้ความเห็นว่า การวางแผนจะทำให้ครบถ้วน เราต้องมีอีกชั้นหนึ่งคือ การติดตามและประเมินผล ซึ่งจะทำให้การวางแผนของเรามีประสิทธิภาพขึ้นอย่างมากทีเดียว¹ และตรงตามความคิดเห็นของ ประจวบ คำบุญรัตน์² จะให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นศูนย์การติดตามประเมินผลงานทางการศึกษา

ปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอ

ก. ปัญหาด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาด้านนี้ในเกณฑ์ปานกลาง แต่หากพิจารณาปัญหา รายข้อก็พบว่า ประสบปัญหามากที่สุด ในด้านบุคลากรปฏิบัติงานวิชาการของสำนักงาน ไม่ได้สัดส่วนกับงานวิชาการที่ต้องรับผิดชอบ เพราะศึกษาธิการอำเภอ นอกจากจะมี

¹ จำลอง อติกุล, "แนวความคิดทางการวางแผน," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 12 (กรกฎาคม - สิงหาคม, 2521): 17.

² ประจวบ คำบุญรัตน์, "งานศึกษาธิการ (บทบาทใหม่ของ ศษ.อ.)" หน้า 7.

หน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการของกรมต่าง ๆ แล้ว ยังมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบงานธุรการ งานการเงิน การบัญชี การจ้าง และการพัสดุ งานบริหารบุคคล และงานอื่น ๆ ¹ ของกรมต่าง ๆ ควบคู่กับภาระหน้าที่อื่น ๆ จึงไม่มีเวลาพอที่จะมาทุ่มเทในการพัฒนาเฉพาะงานวิชาการให้บังเกิดผลดีได้

ข. ปัญหาการเงิน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่า ประสบปัญหาค่าน้ำมันในเกณฑ์มาก และหากพิจารณาจากการจัดลำดับปัญหา พบว่า ประสบปัญหาค่าน้ำมันมากเป็นลำดับที่ 1 เพราะเกิดจากปัญหาขาดการสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งประสบปัญหาเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ โสภณ รอดทอง เรื่อง "ปัญหาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ศึกษานิเทศก์สามัญจังหวัด" พบว่า ศึกษานิเทศก์ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการประชุม อบรม สัมมนาครู ² และผลการวิจัยของ สุธีระ ทานตะวานิช เรื่อง "บทบาททางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ปีการศึกษา 2517" พบว่า การปฏิบัติงานด้านวิจัยยังไม่เป็นที่พอใจเท่าที่ควร เพราะขาดการสนับสนุนทางการเงิน ³ ก็แสดงว่า ทุก

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, งานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, [ม.ป.ป.] , หน้า 2.

² โสภณ รอดทอง, "ปัญหาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ศึกษานิเทศก์สามัญ จังหวัด", หน้า 108.

³ สุธีระ ทานตะวานิช, "บทบาททางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ปีการศึกษา 2517," หน้า 86.

หน่วยงานประสบปัญหาในเรื่องนี้ การขาดงบประมาณสนับสนุนหรือได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ จะทำให้การปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขาดความคล่องตัว และไม่บังเกิดผลดีเท่าที่ควร เพราะงบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร เพราะในการบริหารใด ๆ ควรมีทรัพยากรการบริหารอย่างน้อย 4 ประการคือ คน, เงิน, วัสดุสิ่งของ และวิธีจัดการ¹ ฉะนั้นผู้บริหารจึงพึงระลึกละเอียดอยู่เสมอว่า จะมีแผนการใช้จ่ายเงินที่มีอยู่เพียงพอจำกัดอย่างไร จึงจะทำให้เกิดการประหยัดที่สุด แต่บังเกิดประโยชน์มากที่สุด

ก. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาด้านนี้ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับของปัญหา ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่า เป็นปัญหามากลำดับที่ 5 แสดงว่า วัสดุ อุปกรณ์ หนังสือคู่มือ และเอกสารในการปฏิบัติงานวิชาการของศึกษานิกรอำเภอมิเพียงพอกับความต้องการไม่คอยมีปัญหามากนัก

ง. ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาด้านนี้มาก และเมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับของปัญหา ก็พบว่า เป็นปัญหาลำดับที่ 2 ก็แสดงว่า การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบทางวิชาการของศึกษานิกรอำเภอยังมีปัญหาและไม่ถูกต้องโดย

¹ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 7.

หลักการ ขาดกฎหมายรองรับ และไม่ชัดเจน ทั้งที่ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานองค์
การ เหตุว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนั้น สาเหตุหนึ่งเกิดจากการกำหนด
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หรืออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่
ใกล้ชิดส่วนสมมูลย์กัน ตลอดจนการที่ผู้บังคับบัญชาไม่ใครมอบอำนาจหน้าที่กับผู้บังคับ
บัญชา อันนำมาซึ่งการพอกพูนงานแก่ผู้บังคับบัญชาแต่เพียงผู้เดียว ทำให้งานค้างคั่ง
และล่าช้า ¹

จ. ปัญหาต้นทุนเวลา ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกัน
ว่า ประสบปัญหาค่านี้ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากกรจัดลำดับ
ปัญหา ประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาค่านี้มากเป็น
ลำดับที่ 4 เรื่องที่ประสบปัญหามากได้แก่ความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ ผู้
วิจัยมีความเห็นว่าเกิดจากความล่าช้าเพราะขั้นตอนในการเบิกจ่ายซับซ้อน แต่ปัญหา
ส่วนใหญ่เกิดจากการแจ้งผลการจัดสรรงบประมาณล่าช้า ทำให้ไม่สามารถดำเนินการ
ได้ทันภายในปีงบประมาณ ฉะนั้นเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทางราชการ
ควรมีเงินจำนวนหนึ่งทรงรองจ่ายไปก่อน และพยายามแจ้งผลการจัดสรรงบประมาณ
ให้ทราบในต้นปีงบประมาณ

¹ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 50.

จ. ปัญหาค่านขวัญและกำลังใจ ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาค่านขวัญและกำลังใจมาก และพิจารณาจากการจัดลำดับปัญหา ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหามากเป็นลำดับที่ 3 แสดงว่าในสภาพการณ์ปัจจุบันศึกษานิเทศก์อำเภอมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานน้อย ซากแรงจูงใจในการทำงาน ฉะนั้นผู้บริหารระดับสูงจึงควรคำนึงและพยายามหาทางบำรุงขวัญ และสร้างแรงจูงใจในการทำงานของศึกษานิเทศก์อำเภออย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง ทั้งนี้เพราะการที่บุคคลในองค์กรมีขวัญและกำลังใจคือนั้นย่อมจะทำให้ภาระหน้าที่การงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวถึง ความสำคัญของขวัญในการบริหารบุคคลไว้ว่า กำลังขวัญในการทำงาน ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คณะ หรือสมาชิกทั้งหมดของหมู่คณะ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความเต็มใจ และพยายามที่จะสร้างไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างหมู่สมาชิก ทั้งนี้ก็โดยที่มุ่งหวังจะให้ภาระหน้าที่การงานของหมู่คณะหรือ องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้¹

ข. ปัญหาค่านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า ประสบปัญหาค่านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่า ประสบปัญหาค่านสิ่งอำนวยความสะดวกปานกลางค่อนข้างน้อย และเมื่อพิจารณาการจัด

¹ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 4, หน้า 341.

ลำดับปัญหา ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่า ประสบปัญหาค้ำนี้มากเป็นลำดับที่ 7

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรกำหนดนโยบายพัฒนาบุคลากรให้มีวุฒิสูงขึ้นโดยรีบด่วน เพราะผลการวิจัยพบว่า ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.21 และวุฒิปริญญาโทเพียงร้อยละ 2.13 เท่านั้น โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้ศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ได้มีโอกาสศึกษาต่ออย่างกว้างขวาง และทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รับการศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษา

2. ควรจัดให้มีบุคลากรปฏิบัติงานวิชาการของอำเภอโดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลืองานวิชาการของอำเภอ หรือมีคณะนั้นควรพัฒนาให้ศึกษาธิการอำเภอ หรือผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ได้เป็นนักวิชาการอย่างแท้จริง โดยการจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา อย่างสม่ำเสมอ เน้นหนักงานวิชาการ ควบคู่ไปกับระเบียบราชการ เพื่อให้เป็นผู้นำทางวิชาการของอำเภอได้อย่างแท้จริง

3. ควรทำความเข้าใจกับกรมต่าง ๆ ในจัดสรรงบประมาณตามโครงการทางวิชาการ ให้ศึกษาธิการอำเภอได้เพียงพอกับความจำเป็น เพราะผลการวิจัยพบว่า ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ

4. กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางวิชาการของศึกษาธิการอำเภอให้ชัดเจนว่า ศึกษาธิการอำเภอควรปฏิบัติหน้าที่อะไรในกรมใดบ้าง และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการก็ควรประชุมตกลงทำความเข้าใจกับกรม นั้น ๆ ว่า ศึกษาธิการอำเภอมีบทบาททางวิชาการด้านใดบ้าง และควรกำหนดเป็นตัวบทกฎหมาย ไม่ใช่ถือปฏิบัติตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา งานใดที่ไม่สามารถ

ปฏิบัติได้จริงก็ควรปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้เหมาะสม เพราะการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น เป็นปัจจัยสำคัญมากในการบริหาร ดังที่ กรีน วูด (Greenwood) เน้นให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของอำนาจหน้าที่ในการบริหารว่า ในการบริหารงานนั้น ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือของเอกชนก็ตาม งานจะไม่สามารถดำเนินไป ด้วยดี ถ้าหากปราศจากเสียซึ่งอำนาจหน้าที่¹

5. ปรับปรุงงานการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ศึกษาธิการอำเภอได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยการจัดทำเอกสาร จุลสาร หรือวารสาร ส่งให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอทราบเป็นประจำ ซึ่งจะ เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอีกทางหนึ่ง

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษาธิการอำเภอ

1. ควรศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะการที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้นั้น เฉพาะอำนาจหน้าที่เพียงอย่างเดียวย่อมเป็นการไม่เพียงพอ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ เป็นผู้มีความรอบรู้และทันสมัยอยู่เสมอ พยายามศึกษาและทำความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบทางวิชาการว่ามีขอบเขตจำกัดมากน้อยแค่ไหน ไม่ควรยึดเอาธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องควร

¹ William T. Greenwood, Management and Organization Behavioral Theories: An Interdisciplinary Approach, pp.74 - 75.

อ้างอิงใน สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 7.

2. รู้จักจัดลำดับความสำคัญของงานและโครงการในหน้าที่และความรับผิดชอบว่า สิ่งใดควรปฏิบัติก่อน - หลัง ในสภาพการณ์ที่จำกัดด้วยกำลังเงิน คน และวัสดุอุปกรณ์

3. ในรอบหนึ่งเดือน กลุ่มศึกษานิการอำเภอและกลุ่มผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอ (แต่ละจังหวัด) ควรจะได้มีโอกาสพบปะ พูดคุย ประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิชาการกันบ้าง ตามโอกาสอันสมควร เพื่อไต่ถามปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และหาทางแก้ไข หรือเสนอแนะผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป

ค. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรทำการวิจัยบทบาทเกี่ยวกับงานวิชาการของศึกษานิการอำเภอ ตามความคิดเห็นของศึกษานิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอในภาคอื่น ๆ ด้วย

2. ควรทำการวิจัยบทบาทเกี่ยวกับงานวิชาการของศึกษานิการอำเภอ ตามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มนายอำเภอ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนทั้งรัฐบาลและเอกชน และกลุ่มศึกษานิการจังหวัด เป็นต้น

3. ควรทำการวิจัยบทบาทของศึกษานิการอำเภอด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านธุรการ ด้านการเงิน การบัญชี การจ้างและการพัสดุ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านอื่น ๆ

4. ควรทำการวิจัยเรื่องสถานภาพ (Status) ของศึกษานิการอำเภอ หลังการโอนการศึกษาไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ